

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

RESPECT
ЗМІНЮЄМО СТАВЛЕННЯ

Всеукраїнська
Мережа
ЛЖВ

All-Ukrainian
Network of
PLWH

ПАМ'ЯТКА

для працівників закладів охорони здоров'я щодо:

профілактики
інфікування ВІЛ
на робочому місці

ПОСТКОНТАКТНОЇ
профілактики
інфікування ВІЛ

утилізації
медичних
відходів

Продукція видана за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках реалізації проекту RESPECT: «Зменшення стигми та дискримінації, пов'язаної з ВІЛ, щодо представників груп найвищого ризику в медичних закладах України» за підтримки ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ».

Ця публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ» і не обов'язково відображає погляди USAID чи Уряду Сполучених Штатів Америки.

ПРОФІЛАКТИКА ІНФІКУВАННЯ ВІЛ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

В умовах стрімкого поширення ВІЛ-інфекції серед населення кожен, хто звертається по медичну допомогу, повинен розглядатися як потенційний носій вірусу імунодефіциту людини (ВІЛ).

Заходи, що сприяють безпечним умовам праці медичних працівників (згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 5 листопада 2013 р. № 955, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2013 р. за № 1978/24510)

1. Персонал закладу охорони здоров'я (ЗОЗ) має бути ознайомлений з нормативно-методичною документацією з питань безпечних умов праці при наданні медичної допомоги.
2. Керівники ЗОЗ повинні забезпечити медичних працівників та інший персонал засобами індивідуального захисту згідно зі встановленими нормативами.
3. Робочі місця ЗОЗ забезпечуються інструктивно-методичними документами щодо профілактики ВІЛ на робочому місці.

Кожне робоче місце має бути забезпечене:

- необхідним набором медичного інструментарію для одноразового використання;
- дезінфекційними засобами для проведення знезараження використаного інструментарію та обладнання з дотриманням вимог санітарного законодавства.

Миття рук та використання рукавичок здійснюються відповідно до вимог санітарного законодавства.

Для захисту слизової очей, носа і ротової порожнини під час виконання професійних обов'язків, пов'язаних з ризиком потрапляння на них крові, виділень та інших біологічних рідин, необхідно використовувати маску і захисні засоби для очей (окуляри, захисний екран, маску із захисним екраном).

Для захисту шкіри та запобігання забрудненню одягу під час виконання професійних обов'язків, пов'язаних з ризиком потраплення на неї крові, виділень та інших біологічних рідин, необхідно одягати хірургічний халат.

З метою запобігання випадковому пораненню голкою, скальпелем або іншими гострими інструментами, слід бути уважним та обережним у поводженні з використаним медичним інструментарієм та дотримуватись вимог санітарного законодавства.

Важливо пам'ятати:

- перед занурюванням шприца з голкою у дезрозчин виймають лише поршень;
- заборонено знімати голку зі шприца після його використання;
- на голку після ін'єкції слід надягти ковпачок;
- заборонено здійснювати будь-які операції з відходами без рукавичок або необхідних засобів індивідуального захисту та спецодягу.

У разі виявлення медичного обладнання та інструментарію, забруднених кров'ю, іншими біологічними виділеннями та рідинами, слід негайно здійснити обробку забрудненого інструментарію або медичного обладнання деззасобами, й тільки після цього можна їх використовувати.

Медичні працівники з травмами, ранами на руках, ексудативними ураженнями шкіри, які неможливо закрити лейкопластирем або гумовими рукавичками, звільняються на період захворювання від безпосереднього обслуговування хворих і контакту з предметами догляду за ними.

ПОСТКОНТАКТНА ПРОФІЛАКТИКА ІНФІКУВАННЯ ВІЛ

(згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 5 листопада 2013 р. № 955, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2013 р. за № 1978/24510)

Постконтактна профілактика (далі – ПКП) – медичний захід, спрямований на попередження розвитку ВІЛ-інфекції у медичних працівників, які надають медичну допомогу та контактують з кров'ю чи біологічними матеріалами людини.

ПКП надається після випадку контакту із джерелом потенційного інфікування ВІЛ, пов'язаного з виконанням професійних обов'язків.

Випадок контакту із джерелом потенційного інфікування ВІЛ – безпосередній відкритий фізичний контакт з кров'ю чи біологічними матеріалами людини, забрудненим ними інструментарієм, обладнанням чи предметами внаслідок потрапляння їх під шкіру, на слизову, на ушкоджену шкіру (тріщини, садна), який трапився при виконанні професійних обов'язків.

Екстрена ПКП – надання першої допомоги, консультування і оцінка ризику інфікування ВІЛ, тестування на антитіла до ВІЛ після інформованої згоди і, залежно від ступеня потенційного ризику, проведення медикаментозної ПКП з наданням підтримки й подальшого медичного нагляду.

Медикаментозна ПКП (МПКП) – проведення короткого курсу (28 днів) антиретровірусної терапії, спрямованого на попередження розвитку ВІЛ-інфекції.

Перша медична допомога у випадку контактування із джерелом потенційного інфікування ВІЛ – надається при пораненні голкою або іншим гострим інструментом, забрудненим кров'ю чи біологічними матеріалами людини, при потраплянні крові або інших потенційно небезпечних біологічних рідин на шкіру, при потраплянні крові або інших потенційно небезпечних біологічних рідин в очі або на слизову ротової порожнини. Порядок надання викладено в наказі Міністерства охорони здоров'я України від 5 листопада 2013 р. № 955.

Консультація та оцінка ризику інфікування проводиться з урахуванням:

- тривалості контакту із джерелом потенційного інфікування ВІЛ;
- використання засобів індивідуального захисту.

Якщо особа, з кров'ю чи біологічними матеріалами якої відбувся контакт, пов'язаний з виконанням професійних обов'язків, невідома або не може бути обстежена чи відмовляється від обстеження, ризик інфікування ВІЛ оцінюють на підставі даних, отриманих під час її консультавання, або даних, що містяться в медичній документації такої особи.

У разі відсутності даних щодо ВІЛ-статусу особи, з кров'ю чи біологічними матеріалами якої відбувся контакт, пов'язаний з виконанням професійних обов'язків, і за наявності ризику інфікування ВІЛ, ПКП здійснюється невідкладно.

Медичні показання для призначення МПКП:

- якщо працівник, який мав контакт із джерелом потенційного інфікування ВІЛ, пов'язаний з виконанням професійних обов'язків, звернувся по допомогу протягом **72 годин** після контакту;
- якщо мав місце контакт з кров'ю, потенційно небезпечними біологічними рідинами (сперма,

вагінальні виділення, грудне молоко, спинномозкова, синовіальна, плевральна, перитоніальна, перикардіальна або амніотична рідини), потенційно небезпечними біологічними рідинами, які містять домішки крові (слина, виділення з носової порожнини, піт, сльози, сеча, блювотиння, мокротиння) шляхом:

- проникнення крізь шкіру щойно використаної порожнистої голки або іншого гострого предмета із забрудненням його кров'ю;
  - глибокого уколу (чи проколу), або потрапляння біологічних рідин людини на слизову оболонку, або тривалого (> 15 хвилин) контакту їх з пошкодженою шкірою (тріщини, садна);
  - контакту крові особи та працівника закладу охорони здоров'я у разі нанесення даному працівнику фізичних ушкоджень, при укусі, носовій кровотечі;
- якщо при обстеженні особи, з кров'ю чи біологічними матеріалами якої відбувся контакт, пов'язаний з виконанням професійних обов'язків, отримано позитивний результат на антитіла до ВІЛ або її ВІЛ-статус невідомий;
  - якщо при обстеженні працівника, який мав контакт із джерелом потенційного інфікування ВІЛ, пов'язаний з виконанням професійних обов'язків, отримано негативний результат на антитіла до ВІЛ.

Працівник, який мав контакт із джерелом потенційного інфікування ВІЛ, направляється відповідальною особою до лікаря, який відповідає за призначення МПКП в ЗОЗ, або до інших ЗОЗ, що здійснюють таку профілактику.

Першочергове право надання МПКП надано обласним та міським центрам профілактики та боротьби зі СНІДом.

МПКП призначається після отримання інформованої згоди пацієнта на проведення МПКП інфікування ВІЛ та інформованої добровільної згоди пацієнта на обробку персональних даних за формами, затвердженими наказом Міністерства охорони

здоров'я України від 22 травня 2013 р. № 410, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 червня 2013 р. за № 902/23434.

Бажаємо проведення МПКП якнайшвидше, але не пізніше **72 годин після факту контактування.**

Відомості про результати тестування на ВІЛ осіб, які отримують ПКП та МПКП, є конфіденційними і становлять лікарську таємницю. В разі встановлення факту інфікування ВІЛ під час виконання професійних обов'язків, медичний працівник має право на державні соціальні гарантії (постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 1998 р. № 1642, із змінами, внесеними 28 березня 2012 р., № 256).

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ ІНФІКУВАННЯ ВІЛ З ВИКОНАННЯМ ПРАЦІВНИКОМ СВОЇХ ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ

Працівники закладів охорони здоров'я та інших закладів, які надають медичну допомогу, проводять лабораторні та наукові дослідження з проблем ВІЛ-інфекції, зайняті виробництвом біологічних препаратів для діагностики, лікування і профілактики ВІЛ-інфекції, у разі інфікування ВІЛ на робочому місці можуть підтвердити зв'язок зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівниками своїх професійних обов'язків.

Процедура підтвердження здійснюється режимною комісією, яка створюється у ЗОЗ, наукових установах, підприємствах за інформованою письмовою згодою працівника.

Порядок підтвердження регулюється наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2015 р. № 148, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03 квітня 2015 р. за № 377/26822.

УТИЛІЗАЦІЯ МЕДИЧНИХ ВІДХОДІВ

Після використання весь медичний інструментарій підлягає знезараженню відповідними дезінфікуючими засобами (надалі – деззасоби), що зареєстровані в Україні та мають дозвіл для використання.

Концентрація деззасобу та час експозиції для кожного інструмента багаторазового та одноразового використання, медичних відходів різного кольору, біологічної рідини та тканин визначено в Інструкції щодо кожного окремого деззасобу.

Медичний інструментарій, а також посуд, білизна, речі та апарати, забруднені кров'ю, біологічними рідинами та слизом, одразу після використання підлягають дезінфекції згідно з дотриманням вимог санітарного законодавства.

Перед повторним використанням багаторазового медичного обладнання та інструментарію, це обладнання ретельно миється, дезінфікується та стерилізується.

Медичне обладнання та устаткування **після закінчення роботи** слід дезінфікувати відповідними деззасобами.

Перед проведенням дезінфекції заборонено:

- подрібнювати, розрізати медичні відходи, у тому числі використані системи для внутрішньовенних інфузій;
- здійснювати будь-які операції з медичними відходами без рукавичок та необхідних засобів індивідуального захисту та спецодягу.

**Після проведення обробки інструментарію дезза-
собами:**

- інструментарій багаторазового використання миють з дотриманням вимог санітарного законодавства;
- інструментарій одноразового використання готується до утилізації;
- кожен вид інструментарію запаковується в окремі пакети.

Упаковка небезпечних відходів повинна мати від-
повідне маркування, що свідчить про проведення
зnezараження цих відходів.

Підготовка до утилізації передбачає:

- збирання та сортування відходів;
- маркування відходів;
- транспортування і перенесення відходів у
накопичувальні контейнери в межах закладу, де
вони зберігаються.

У місцях первинного утворення відходів завжди по-
винні бути запасні ємності (пакети або контейнери)
для збирання відходів.

У кожному місці збирання відходів повинні бути ін-
струкції відносно їх роздільного збору та ідентифіка-
ції, умовних позначень і знаків для маркування.

Заборонено:

- використовувати м'яку одноразову упаковку для
збору гострого медичного інструментарію та
інших гострих предметів;
- вивозити для утилізації медичні відходи, що не
пройшли попередню дезінфекцію.

РЕГІОНАЛЬНІ ЦЕНТРИ З ПРОФІЛАКТИКИ ТА БОРЬБИ З ВІЛ/СНІДОМ:

КЗ «Вінницький обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ»
21027, а/с 3156, 23222, Вінницька обл., Вінницький район, с. Березина,
«Медмістечко»

Волинський обласний центр по профілактиці і боротьби зі СНІДОМ
43025, Волинська обл., м. Луцьк, проспект Волі, 1а

КЗ «Дніпропетровський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ»

49115, м. Дніпропетровськ, вул. Бехтерева, 1

Донецький обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ
83045, м. Донецьк, вул. Олімпієва, 1а

Обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ Житомирської обласної ради

10029, м. Житомир, вул. Щорса, 28

Закарпатський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ
88000, м. Ужгород, вул. Другетів, 72

Комунальна установа «Запорізький обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ» Запорізької обласної ради

69006, м. Запоріжжя, вул. Добролюбова, 23

Івано-Франківський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ
76007, м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Сагайдачного, 6б

КЗ «Київський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ»
04107, м. Київ-107, вул. Богговутівська, 1 (поліклініка), каб. №10

КЗ «Кіровоградський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ»
25013, м. Кіровоград, вул. Комарова, 1

Луганський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ
91040, м. Луганськ, кв. Дружби, 1б

КЗ «Львівський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ»
79008, м. Львів, вул. Лисенка, 45

Миколаївський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ
54003, м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 138-б

Комунальна установа «Одеський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ»

65031, м. Одеса, вул. Хімічна, 5 (амбулаторно-поліклінічне відділення)

65055, м. Одеса, вул. Героїв Комсомольців, 50 (стаціонарне відділення)

Полтавський обласний Центр з профілактики ВІЛ-інфекції та боротьби зі СНІДОМ

36003, м. Полтава, пров. Госпітальний, 5

КЗ «Обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДОМ» Рівненської обласної ради

33001, м. Рівне, вул. Жуліо-Кюрі, 19

ОКЗ ОЗ «Сумський обласний центр профілактики і боротьби зі СНІДОМ»
40020, м. Суми, вул. Курська, 111

Комунальна установа «Тернопільський обласний комунальний центр профілактики і боротьби зі СНІДОМ»

46014, м. Тернопіль, вул. Купчинського, 8

КЗОЗ «Харківський обласний центр профілактики і боротьби зі СНІДОМ»
61044, м. Харків, вул. Боротьби, 6

Херсонський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ
73021, м. Херсон, проїзд Береговий, 3

Хмельницький обласний центр профілактики і боротьби зі СНІДОМ
29008, м. Хмельницький, вул. Г. Сковороди, 17/3, а/с 1641

КЗ «Черкаський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ» Черкаської обласної ради

18028, м. Черкаси, вул. Нечуя-Левицького, 22,

Чернівецький обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ
58022, м. Чернівці, вул. Мусоргського, 2

КЗ «Чернігівський обласний центр з профілактики і боротьби зі СНІДОМ»
14005, м. Чернігів, вул. Щорса, 3

Київський міський центр профілактики та боротьби зі СНІДОМ
03115, м. Київ-115, вул. Відпочинку, 11

